

රජයේ අයවැය

වගකිවයුතු බව හා පාරදෘෂ්‍යභාවය පිළිබඳ විශ්ලේෂණයකි

හැඳින්වීම

වගකිවයුතු බව සහ පාරදෘෂ්‍යභාවය යනු විශේෂයෙන් ම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී රජයක අයවැය ක්‍රියාවලියෙහි අත්‍යවශ්‍ය අංග දෙකකි. අයවැය යෝජනා සැකසීම, ව්‍යවස්ථානුකූල කරණය (ආදායම් ඉපයීම් සහ එක් එක් වැය වෙන් කිරීම් සඳහා අනුමැතිය ගැනීම) ක්‍රියාත්මක කිරීම, සහ විගණනය යනුවෙන් අදියර තුනකින් අයවැය ක්‍රියාවලිය සමන්විත ය.

රජය වියදම් කරන්නේ, සෘජුව හෝ වක්‍රව බදු වශයෙන් සපයනු ලැබ ඇති මහජනතාව ගේ මුදල් ය. එබැවින් රජය මහජනතාවට වගකිවයුතුවන්නා සේ ම ඔවුන් ගේ මුදල් රජය වැය කරන්නේ කෙසේදැයි සොයා බැලීමේ අයිතිය මහජනතාවට ද තිබේ. රජය අය වැය පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කරන්නේ පාර්ලිමේන්තුවේ සිටින්නේ මහජනතාව නියෝජනය කරන්නාවූ වන හෙයින් ය. වගකීමකින් යුතු අය වැයක්වීමට නම් පාරදෘෂ්‍යභාවය එහි තිබිය යුතුම ය. පාරදෘෂ්‍යභාවය ඔස්සේ ප්‍රතිපත්ති විමර්ශනය සඳහා මහජනතාවට ඉඩ සැලසෙන්නේ ය. එසේම තීරණ ගැනීමේ තීරසාර බවට ද, පොදු වැයකිරීමටද කාර්යක්ෂමතා වර්ධනයට ද, (වෙන්කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාව) සහ දූෂණ නවතාලීමට ද ඉඩ සැලසෙන්නේ ය. ඒ සමඟ ම මතු විය හැකි අර්බුදයන් වලක්වාලීමට ද එමඟින් රටක මූල්‍ය හා මහා ආර්ථික ස්ථාවරත්වය ඇති කිරීමට ද හැකි වන්නේ ය.

ශ්‍රී ලංකාවෙහි නම් රාජ්‍ය ගිණුම් පිළිබඳ කමිටුව (COPA) සහ රාජ්‍ය ව්‍යවසාය පිළිබඳ කමිටුව (COPE) යනුවෙන් අධීක්ෂණ කමිටු දෙකක් තිබේ. මෙයින් පළමුවැන්න විසින් රජයේ මූල්‍යකරණයන් ද දෙවැන්න විසින් අර්ධ-රාජ්‍ය මූල්‍යකරණයන් ද විමසීමට භාජන කරනු ලැබේ. පොදු අරමුදල් පිළිබඳ පාර්ලිමේන්තු අධීක්ෂණ කමිටුවල නායකත්වය ප්‍රධාන විරුද්ධ පක්ෂ සාමාජිකයකු විසින් දරනු ලැබීම බොහෝ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී රටවල පරිචයයි. ඇතැම් කාලවල දී එවැනි තත්ත්වයන් දක්නට තුබුණ ද ප්‍රවර්තන COPA හි සහ COPE හි එම ස්වභාවය නැත. ශ්‍රී ලංකාවෙහි රාජ්‍ය ගිණුම් විගණනය සඳහා ඉහළ ම බලධරයා වන්නේ විගණකාධිපතිවරයා ය. අවාසනාවකට මෙන් COPA හි සහ COPE හි රැස්වීම් රහසිගතව පැවැත්වෙන හෙයින් මහජනතාවට හෝ මාධ්‍යකරුවන්ට හෝ ඒවාට සහභාගී වීමට ඉඩ නොලැබේ. මේ වනාහි ශ්‍රී ලංකාවේ ජාතික අයවැයෙහි වගකිවයුතුව හා සම්බන්ධ විශාල අඩුපාඩුවක් වන්නේ ය.

1. පාරදෘෂ්‍යභාවය හා වගකිවයුතු බව පිළිබඳව විවිධ විග්‍රහයන් තිබේ. සංකල්පමය විශ්ලේෂණයක් සඳහා FOX (2007) බලන්න.
2. <http://www.internationalbudget.org/themes/budtrans/transp.htm>

අයවැය සහ රාජ්‍ය ප්‍රමුඛතා කේන්ද්‍රයේ හි (වොෂිංටන් හි, අපක්ෂපාති හා ලාභාපේක්ෂා රහිත පර්යේෂණ ආයතනයකි.) ජාත්‍යන්තර අයවැය ව්‍යාපෘතිය විසින් සංවර්ධිත හා සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් ගණනාවක් සඳහා විවෘත අයවැය දර්ශකයක් සකස් කරනු ලැබේ. මෙම දර්ශකය සඳහා විශාල වශයෙන් කරුණු ලබා ගැනෙන්නේ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙහි ප්‍රමිතීන් සහ න්‍යායයන් පිළිබඳ වාර්තාව වෙතින් ය. වෙනත් බොහෝ දර්ශකයන් මෙන් ම එය ද පරිශීලනය කළ යුත්තේ යම් යම් සීමාවන්ට යටත්ව ය.

අදාළ මුදල් වර්ෂය තුළ දී ඕනෑම රජයක් විසින් ප්‍රකාශයට පත් කළ යුතුව පවතින ප්‍රධාන අයවැය ලේඛන හත ඔස්සේ රටවැසියන් වෙත සැපැයෙන තොරතුරු සමුදාය විවෘත අයවැය දර්ශකයට පදනම් වේ. 2006 වර්ෂයේ දී අයවැය ක්‍රියාවලියෙහි විවෘතභාවය අතින් විවෘත අයවැය දර්ශකයෙහි 47% ක තත්ත්වයට ශ්‍රී ලංකාව පැමිණ තිබේ. ශ්‍රී ලංකාවේ අයවැය ක්‍රියාවලියෙහි විශාල ඉදිරිගමනක් මෙයින් විද්‍යාමාන වේ.

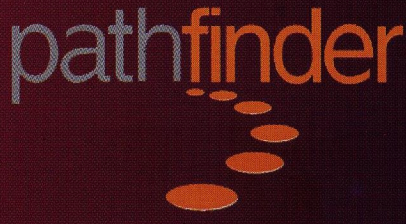
අයවැය සැකසීම සඳහා යෝග්‍ය පිළිවෙළ

අයවැය කෙටුම්පත් කරනු ලබන්නේ බොහෝවිට ව්‍යවස්ථාදායකය විසින් නොව, විධායකය විසින් ය. අයවැය කෙටුම්පත් කැරෙන අවස්ථාවෙහි දී විධායකය හා ව්‍යවස්ථාදායකය අතර ප්‍රාථමික අදහස් හුවමාරුවීමේ සම්ප්‍රදායයක් රටවල් කීපයක පමණක් තිබේ. ශ්‍රී ලංකාවෙහි අයවැය සැකසීම සඳහා කැබිනට් මණ්ඩලයේ සාමූහික තීරණයන් හි දායකත්වයක් ලබා ගැනෙන්නේ නැත. මෙරටෙහි අයවැය සැකසීම ගණන් තැබීමේ ක්‍රියාවලියක් හා සමාන වන තරමට ම පහත වැටී තිබේ. රජයේ විධායක අංශයට පරිබාහිර පාර්ශ්වයන් ද මේ සඳහා සහභාගී කරවා ගැනෙන්නේ නම්, එමඟින් සුපුරුදු කොටුවෙන් බැහැරව විවිධ දෘෂ්ටිකෝණයන් ඔස්සේ බැලීම තුළින් ප්‍රතිපත්ති තීරණයන් හි ද, වෙන්කිරීමේ කාර්යක්ෂමතාවෙහි ද වර්ධනයක් අපේක්ෂා කළ හැකි වන්නේ ය.

ශ්‍රී ලංකාවෙහි අයවැය සැකසීම ක්‍රියාවලියට විශාල වශයෙන් පදනම් කොට ගැනෙන්නේ යෙදවුම් මිස නිමැවුම් නොවේ. එනම් කළ යුතුව ඇති අයවැය වෙන්කිරීම් තුළින් ලද හැකි නැතහොත් ලැබිය යුතුව ඇති ප්‍රතිඵලයට වඩා අවධානය යොමු කැරෙන්නේ, වැටුප්, උපකරණ සහ ප්‍රාග්ධන භාණ්ඩ/ආයෝජන සඳහා කෙතරම් මුදලක් අවශ්‍ය වන්නේ ද යන කාරණය විෂයෙහිය. අයවැයෙහි සම්පත් වෙන් කිරීමේ පදනම විය යුත්තේ අතීත වියදම් පරිචයන්ට වඩා ආර්ථික යථාර්ථවාදී බව හා මුදලට වටිනාකම් යන නිර්ණායකයන් ය.

S සංවාද
ANVADA
சம்வாதம்

එක්සත් රාජධානිය වැනි ඇතැම් රටවල මුදලට වටිනාකම් ලබා ගතහැකි වන සේ උපරිම නිසියාකාර බවකින් සම්පත් යෙදවීමක් සිදු වේ ද යන්න විමර්ශනය කිරීම පිණිස රාජ්‍ය වැය සමීක්ෂණයන් යම් කාලසීමාවකට වරක් පැවැත්වේ.

සැලසුම්කරණය, කළමනාකරණය සහ වියදම් පාලනය යනුවෙන් එකිනෙකට සම්බන්ධ ප්‍රධාන කාර්යයන් තුනක් අයවැයට ඇතුළත් ය. මෙකී එකඳු කාර්යයක්වත් ශ්‍රී ලංකාවේ අයවැය ක්‍රියාවලියෙහි නොවීම අභාග්‍යයකි. එකී මූලික කාර්යයන් ගෙන් තොරවීම ශ්‍රී ලංකා අයවැයෙහි විශේෂ ලක්ෂණයක් බවට පත් වී තිබේ. ඉදිරි වසරවල දී දරන්නට සිදුවන නඩත්තු පිරිවැය අයවැයෙහි ප්‍රාග්ධන වියදම් ගණනයේ දී සැලකිල්ලට භාජන නොවීම එයට උදාහරණයකි. තව ද ප්‍රවර්තන වියදම් මාර්ග මෙන් ම නව වියදම් මාර්ග පිළිබඳව මතු කැරෙන අවශ්‍යතාවන් ද විමර්ශනයකට භාජන නොකිරීම නිසා ඒවා ඒ ආකාරයෙන් ම සිදු වන තත්ත්වයට පත්වන්නේය.

වාර්ෂික අයවැය සැකසීම් ක්‍රියාවලියෙහි ම අංශයක් වශයෙන් ඉදිරි අවුරුදු කීපයක් දක්වා දිවෙන විවර්තන (Rolling) වියදම් සැලැස්මක් බොහෝ රටවල සකසනු ලබයි. තුන්වසරක වියදම් සීමාවන් ඇතුළත් වන සේ එක්සත් රාජධානිය විසින් සකසනු ලබන බහුවාර්ෂික අයවැය එයට එක් උදාහරණයකි. මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනත (FMRA) අනුව අර්ධ කාලීන මුදල් ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනයක් රජය විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලැබූ ද, බහු වාර්ෂික අයවැය හා සම්බන්ධ කිසිවක් එහි අන්තර්ගත වන්නේ නැත.

උපදෙස් ලැබීම

අයවැය සැකසීමේ දී උපදෙස් ලබාගැනීමක් ක්‍රියාත්මක වී ඇති බව, විශේෂයෙන් ම 2007 අයවැය හා සම්බන්ධව දක්නට නැත. එහි බොහෝ දුරට දක්නට ඇත්තේ ඉහළින් පහළට වූ ප්‍රවේශයකි. ජාතික අයවැය දෙපාර්තමේන්තුව, අයවැය සැකසීමේ දී බාහිර පාර්ශවකරුවන්ගේ (Stakeholders) උපදෙස් ලබා නොගනී. කෙසේවුව ද වාණිජ මණ්ඩල, කර්මාන්තකරුවන්, හා වෙළෙන්දන්, වැනි පාර්ශවකරුවන්ගේ හි උපදෙස් ලබාගැනීමට භාණ්ඩාගාර ලේකම් පියවර ගනියි. තමන් සෑම වර්ෂයක දී ම තම අයවැය යෝජනාවන් සාමූහිකව රජය වෙත ඉදිරිපත් කළ ද ඒවායින් අයවැයෙහි ඇතුළත් වන්නේ ඉතා ම ස්වල්පයක් බව පෞද්ගලික අංශයේ අය කියති. එසේ ඇතුළත් කරනු ලබන යෝජනාවන් ද අපේක්ෂිත පරිදි ක්‍රියාත්මක වන්නේ නැත.

මෙයට අමතරව පුවත්පත් දැන්වීම් මගින් ජූලි හා අගෝස්තු මාසවල දී මහජනතාව වෙතින් අයවැය යෝජනාවන් කැඳවීමට භාණ්ඩාගාර ලේකම් ක්‍රියා කරයි. 2007 අයවැය සඳහා එවැනි යෝජනාවන් 700 ක් පමණ ලැබී ඇතැයි දැනගන්නට තිබේ. ඒවායින් කෙතරම් ප්‍රමාණයක් අයවැයෙහි ඇතුළත්දැයි දැන ගැනීමට නැත. දෙපාර්තමේන්තු, අමාත්‍යාංශ, අර්ධ-රාජ්‍ය ආයතන, පලාත්පාලන ආයතන ආදිය තුළ ද උපදෙස් ලබා ගැනීමේ ක්‍රමයක් නොතිබිය දී මහජනතාව වෙතින් යෝජනා කැඳවීම ඇස්බැන්දුමක් හා සමාන ය.

අයවැයෙහි වගකිවයුතුබව හා පාරදෘෂ්‍යභාවය වැඩිකිරීම සඳහා යෝජනා.

ප්‍රථමයෙන් ම විධායක ජනාධිපති, මුදල් අමාත්‍ය ධුරය හෙබවීමට නොසුදුස්සකු බවට පත් කරනු ලැබිය යුතු ය. ශ්‍රී ලංකාවෙහි වර්තමාන ව්‍යවස්ථාවට අනුව ජනාධිපතිවරයා නීතිය අභිබවන්නෙකි.

(උදාහරණ ලෙස අධිකරණය මගින් ජනාධිපතිවරයා අභියෝගයට ලක් කිරීමට කිසිවෙකුට නො හැකි අතර, ඔහු ගේ නිල කාලය ඇතුළත දී කිසිදු නඩු විභාගයක් සඳහා කරුණු ඉදිරිපත් කිරීමට ඔහු අධිකරණය වෙත කැඳවනු ලැබීමකුදු කළ නොහැකිය.) මෙම වරප්‍රසාදිත තත්ත්වය තුළින් පාරදෘෂ්‍යභාවය හා වගකිව යුතුබව නොසලකා හැරෙයි. ශ්‍රී ලංකා ව්‍යවස්ථාවෙහි සුරක්ෂිත කරනු ලැබ ඇති රජයේ මුදල් හා සම්බන්ධව පාර්ලිමේන්තුවේ උත්තරීතර බලය ද, ජනාධිපති එකී ධුරයේ සිටිමින් ම මුදල් අමාත්‍ය ධුරය ද හෙබවීම හේතු කොටගෙන නොසලකා හැරෙයි. ව්‍යවස්ථාවට අනුව රජයේ මුදල්වල පාලනය සම්පූර්ණයෙන් ම පාර්ලිමේන්තුව සතු ය. එබැවින් පාර්ලිමේන්තුව වෙත වග නො කියන අධිකාරයක් යටතේ මුදල් අමාත්‍යාංශය පැවතීම අයෝග්‍ය වන්නේ ය.

සමාගමක වුව ද ප්‍රධාන මූල්‍ය නිලධාරී තනතුර (CFO) ප්‍රධාන විධායක නිලධාරී (CEO) විසින් හොබවනු නොලැබේ. එම ප්‍රතිපත්තිය රජය හා සම්බන්ධයෙන් ද අනුගමනය කළ යුතු වේ.

දෙවනුව, සියලු ම දේශපාලන පක්ෂවල පාර්ලිමේන්තුවෙහි සිටින නියෝජිතයන් ගෙන් සැදුම්ලත් අයවැය කමිටුවක් පිහිටුවිය යුතු ය. වර්තමානයේ සිදුවන ආකාරයට ජනාධිපති ඇසුරෙහි සිටින අතලොස්සක් හා භාණ්ඩාගාර ලේකම්වරයා අත පමණක් මෙම කාර්යය පවතිනවාට වඩා අයවැය සැකසීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම, අධීක්ෂණය හා අගැයීම යන අංශයන් සඳහා ඔවුන්ගේ ද සහභාගිත්වය එමඟින් ලබාගත හැකි වන්නේ ය.

පාර්ශවකරුවන් අතර ගැඹුරු විවේචනයකට හා සංවාදයකට ඉඩ නොලැබෙන පරිදි, එළැඹෙන මුදල් වර්ෂය ආසන්නවන විට ම නොවැම්බරයේ දී අයවැය ඉදිරිපත් කිරීමේ පුරුද්ද සැලකිය යුතු තෙවැනි කරුණයි.

දෙසැම්බර් 31 දින මුදල් වර්ෂය අවසානවීමට පෙර අයවැය යෝජනාවන් පාර්ලිමේන්තුවේ සම්මතවීම අවශ්‍යවන හෙයින් හරවත් සංවාදයක් සඳහා හැමගේම සහභාගිත්වය ලබා ගැනීම පිණිස ඉතිරිවන යන්තම් මාසයක කාලය ප්‍රමාණවත් වන්නේ නැත. ප්‍රමාණවත් කාලයක් නොලැබීම නිසා හුදු රබර් මුද්‍රා තැබීමක ස්වභාවයෙන් අයවැය විවාදය කඩිනම් කිරීමට සිදුවේ. ජාත්‍යන්තර පිළිගැනීම අනුව යටත් පිරිසෙයින් මාස හතරක්වත් අයවැය කෙටුම්පතක් ව්‍යවස්ථාදායකයෙහි විශ්ලේෂණයට භාජන කිරීම සඳහා අවශ්‍යය. එබැවින් ශ්‍රී ලංකාවෙහි අයවැය වර්ෂය මැද (ජූලි / අගෝස්තු) වන විට පාර්ලිමේන්තුව ඉදිරියට ගෙන ඒම අවශ්‍යය.

සිව් වැනිව, පාර්ලිමේන්තුව තුළ දී ම සිදු කැරෙන පර්යේෂණයන් සඳහා හෝ අධ්‍යාපනයතන, පෞද්ගලික පර්යේෂණයතන, බුද්ධිමතුන් සහ/හෝ පෞද්ගලික විශේෂඥයන් මාර්ගයෙන් බාහිර විශේෂඥ දැනුම ලබාගැනීම සඳහා හෝ පහසුකම් ව්‍යවස්ථා සම්පාදකයනට ලබාදීම තුළින් එලදායි වූද, සංස්කරණාත්මක වූද, හරවත් වූද අයවැය විවාදයක යෙදීමට ඔවුන් තුළ ඇති හැකියාව දියුණු කළ යුතුව තිබේ.

COPA සහ COPE ක්‍රියා පටිපාටිය මහජනතාව හා ජනමාධ්‍යයනට විවෘත කිරීම පස් වැනි අවශ්‍යතාවයි. එසේ ම COPA සහ COPE මගින් සොයා ගැනෙන තොරතුරු සම්බන්ධයෙන් පැහැදිලිව දැනෙන පියවර ගත යුතුය. එනම් එකී කමිටු විසින් සැක කරනු ලබන හා වරදකරුවන් බවට පත්කරනු ලබන පුද්ගලයන්ට එරෙහිව නීතිමය පියවර ගත යුතුය. රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් හි සහ ආයතනයන් හි බලය වැරදි ලෙස භාවිතා කිරීම හා බහුලව ඇති දූෂණයන් පිළිබඳව අලුත් ම COPE වාර්තාවන්ගෙන් හෙළිවෙයි. ආර්ථික අපරාධයන් සිදුකර ඇතැයි සැලකෙන්නවුන්ට එරෙහිව නීතිමය පියවර ගැනීම අවශ්‍යය. රාජ්‍ය ව්‍යවසායයන් හා ආයතනයන් හි ප්‍රධානීන් පත්කිරීම සඳහා ජනාධිපතිවරයා සතු බලය ඉවත් කිරීම ඒවායෙහි සිදුවන දූෂණ වැලැක්වීම සඳහා ගතයුතු එක් පියවරකි.

හයවැන්න වන්නේ මානව හා මූල්‍ය ආදී කටයුතු සම්බන්ධයෙන් විගණාධිපති දෙපාර්තමේන්තුවට ස්වයං තීරක බලය ලබා දීමයි. මානව, මූල්‍ය, හා තාක්ෂණික ප්‍රාගුණය අතින් විගණාධිපති දෙපාර්තමේන්තුවෙහි හැකියාවන් ඉහළ නැංවිය යුතුය. රාජ්‍ය සේවාවන් හි දූෂණ, අක්‍රමිකතාවන් හා පරිපාලන ඌනතාවන් මතුකොට දැක්වීම පමණකින් නොනැවතී, එකී වැරදි කළවුන්ට එරෙහිව විනයානුකූල පියවර ගැනීමට ද බලය විගණාධිපති දෙපාර්තමේන්තුවට ලබාදිය යුතු ය.

නාමික දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ (GDP) වැඩිවීමෙන් 50% ක් ඉක්මවා සමස්ත රාජ්‍ය වියදම් ඉහළ නැංවීමට කිසිදු රජයකට ඉඩ නොතැබෙන වගන්තියක් ඇතළත් වන පරිදි මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනත (FMRA) සංශෝධනය කිරීම හත්වනුව ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

එනම් ලද හැකි දත්ත අනුව ආසන්නතම වර්ෂයේ දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය ඉහළ යාම 20% ක් වන විට ඊළඟ වර්ෂයේ රාජ්‍ය වැය ඉහළ නැංවිය හැක්කේ ප්‍රවර්තන වර්ෂයේ මුළු රාජ්‍ය වැයවලින් 10% කින් පමණි.

ශ්‍රී ලංකාවෙහි රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වය පවතින්නේ බෙහෙවින් අවදානම් අවයකය. 1988 වර්ෂයේ රජයේ මුළු ආදායම එම වර්ෂයේ රජයේ වියදම පියවීමට ද ප්‍රමාණවත්වී නැත. 2006 වර්ෂයේ අවසානවන විට රටෙහි රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 94% ක් ව තිබිණි. සතුටුදායක ලෙස රාජ්‍ය ණය පහත ගෙළීම සඳහා කළයුතු වන්නේ රාජ්‍ය වියදම් කපා දැමීමයි. අප ඉහත දී පෙන්වා දුන් ආකාරයට අපගේ නිමැවුම් 1% කින් ඉහළ නංවන්නේ නම් රාජ්‍ය වියදම් 0.5% කින් ඉහළ නැංවිය හැකි ය. ඒ අනුව යම් කිසි කාල සීමාවක් ගත වන තෙක් දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයට සමානුපාතිකව රාජ්‍ය ණය අඩු කරලීමට හැකි වනු ඇත.

දැනට අයවැය සකස් කරනු ලබන්නේ පසුගාමී පිළිවෙළකිනි. රජයට මුහුණ දීමට සිදුවිය හැකි වියදම් පිළිබඳව මූලින් ම නිගමනයකට පැමිණ එකී පූර්වනිශ්චිත වියදම් සාප්පු හෝ වක්‍ර බදු ද, වෙනත් රජයේ ආදායම් ද, දේශීය ණය ද, විදේශීය ණය ද ආදී වූ ක්‍රම තුළින් පියවාගත හැකි මාර්ගයන් සෙවීම මෙහි දී සිදුවේ. අයවැය සකස්කිරීමෙහි ප්‍රගතිගාමී පිළිවෙත වන්නේ ප්‍රථමයෙන් රජයට ලද හැකි ආදායම් ගණන් බලා එකී ආදායම විවිධ වියදම් සඳහා වෙන් කිරීමයි. සමතුලිත අයවැයක් සඳහා මඟ පාදන්නේ එම ක්‍රමයයි.

අටවැනි පියවර වශයෙන්, මූල්‍ය කළමනාකරණය (වගකීම්) පනත බලාත්මක කළ හැකි මට්ටමට ශක්තිමත් කළ යුතුය. මෙම පනතට අනුව 2006 අවසානය වන විට අයවැය පරතරය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 5% කට සීමා කිරීමටත්, නොපියවූණු මුළු රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 85% ක් දක්වා අඩු කිරීමටත් රජයට සිදු වෙයි. කෙසේ වුව ද 2006 අවසානය වන විට අයවැය පරතරය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 9% ක් පමණ වූ අතර නොපියවූණු මුළු රාජ්‍ය ණය ප්‍රමාණය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 94% ක් ව තිබිණි. පනත අනුව කටයුතු සිදු නොවීමට හේතු වශයෙන් මුදල් අමාත්‍යාංශය සඳහන් කළේ පනත ක්‍රියාත්මක කරන අවස්ථාවෙහි අපේක්ෂා නොකළ සුනාමී පුනරුත්ථාපන කටයුතු වෙනුවෙන් අමතර වියදමක් දැරීමට රජයට සිදුවූණු බවය. සුනාමීය රජයේ මූල්‍ය නාස්තිය වසා ගැනීම සඳහා පහසු දඩම්මකු බවට පත්වී තිබේ. මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනත අනුව ක්‍රියා නොකිරීම පැහැදිලිව ම නීතිය උල්ලංඝනය කිරීමකි.

රජයේ නීතිය රජය විසින් ම කඩ කරන්නේ නම් නීතිය රැකීම රටවැසියන් වෙතින් අපේක්ෂා කළ හැකි ද? මේ වනාහි ගුණධර්ම හා ආචාරශීලී බව පිළිබඳව අවධානයට යොමුවිය යුතු ඉතා බැරෑරුම් ප්‍රශ්නයකි.

රාජ්‍ය මුදල් හා රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති සැකසීමෙහි මනා පාරදෘෂ්‍යභාවයක් හා වගකිවයුතු බවක් ඇති වන පරිදි රාජ්‍ය තොරතුරු ලබාගැනීමේ අයිතිය තහවුරු කිරීමේ පනත හෙවත් තොරතුරු නිර්බාධන පනතක් (Freedom of Information Act) ශ්‍රී ලංකාව තුළ ක්‍රියාත්මක කළ යුතුව තිබේ. 2003 වර්ෂයේ දී මේ සඳහා කෙටුම්පතක් සකස් කරන ලද නමුදු ආණ්ඩු වෙනස්වීම් හේතු කොටගෙන එය පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් නොකරන ලදී. රජයේ තොරතුරු වෙත ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව පෘථුනය වන්නේ මුහුණත යටතේ විසින් යුගයේ සිට ම පවතින නිල රහස් පනත යටතේ ය. ඉහත කී තොරතුරු නිර්බාධන පනත අනුව වඩ වඩා තොරතුරු මහජනතාවට ලබා ගතහැකි වන අතර රජයේ ප්‍රතිපත්ති විශ්ලේෂණය සඳහා ද වැඩි ඉඩකඩ මහජනතාවට ලැබෙනු ඇත.

වසර මැද රාජ්‍ය මුදල් තත්ත්ව වාර්තාවක් සහ අන්තර්වාර මූල්‍ය ක්‍රමෝපාය ප්‍රකාශනයක් රජය විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලැබුව ද ඒවා ද නිසි අවස්ථාවෙහි දී ඉදිරිපත් නොවේ. මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනතට අනුව වසර මැද රාජ්‍ය මුදල් තත්ත්ව වාර්තාවක් ජූලි මාසයේ දී පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කරනු ලබන නමුදු එහි ඇතුළත් වන්නේ අප්‍රේල් මාසය දක්වා පැවැති දත්ත පමණකි. මෙය ප්‍රමාණවත් නැත. මෙයට අමතරව තුන් අවුරුදු රාජ්‍ය මුදල් ක්‍රමෝපාය ප්‍රකාශනයක් ද අයවැය සමඟ ඉදිරිපත් කරනු ලබන නමුදු අයවැයට අමතරව ඒ සඳහා ද අවධානය යොමු කිරීම දුෂ්කර කාර්යයකි. එබැවින් අන්තර්වාර රාජ්‍ය මුදල් ක්‍රමෝපාය ප්‍රකාශනය නිකුත් කැරෙන දිනය වෙනස් කළ යුතුව තිබේ.

ඉහත කී තොරතුරු නිර්බාධන පනත අනුව වඩ වඩා තොරතුරු මහජනතාවට ලබා ගතහැකි වන අතර රජයේ ප්‍රතිපත්ති විශ්ලේෂණය සඳහා ද වැඩි ඉඩකඩ මහජනතාවට ලැබෙනු ඇත.

වසර මැද රාජ්‍ය මුදල් තත්ත්ව වාර්තාවක් සහ අන්තර්වාර මූල්‍ය ක්‍රමෝපාය ප්‍රකාශනයක් රජය විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලැබුව ද ඒවා ද නිසි අවස්ථාවෙහි දී ඉදිරිපත් නොවේ. මූල්‍ය කළමනාකරණ (වගකීම්) පනතට අනුව වසර මැද රාජ්‍ය මුදල් තත්ත්ව වාර්තාවක් ජූලි මාසයේ දී පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කරනු ලබන නමුදු එහි ඇතුළත් වන්නේ අප්‍රේල් මාසය දක්වා පැවැති දත්ත පමණකි. මෙය ප්‍රමාණවත් නැත. මෙයට අමතරව තුන් අවුරුදු රාජ්‍ය මුදල් ක්‍රමෝපාය ප්‍රකාශනයක් ද අයවැය සමඟ ඉදිරිපත් කරනු ලබන නමුදු අයවැයට අමතරව ඒ සඳහා ද අවධානය යොමු කිරීම දුෂ්කර කාර්යයකි. එබැවින් අන්තර්වාර රාජ්‍ය මුදල් ක්‍රමෝපාය ප්‍රකාශනය නිකුත් කරන දිනය වෙනස් කළ යුතුව තිබේ.

එසේ ම තාක්ෂණික යෙදුම් බහුල වශයෙන් ඇතුළත් කරමින් පාඨකනිතෙහි බවකින් තොරව ඉදිරිපත් කැරෙන ඉහත සඳහන් වාර්තාවන් සාමාන්‍ය රටවැසියන්ට වැටහෙන්නේ නැත. එබැවින් මෙම වාර්තාවන් පාඨකනිතෙහි බවට පත්කිරීම අවශ්‍යය. එසේම සීමිත පිටපත් ගණනක් පමණක් මුද්‍රණය කැරෙන බැවින් මෙකී වාර්තාවන් බලාගැනීම සඳහා මහජනතාවට ඇති අවස්ථාවන් ද විරල ය.

අන්තර්ජාලයට ප්‍රවේශවීමේ හැකියාව ඇත්තේ ශ්‍රී ලාංකික ජනතාවගෙන් 10% කට පමණක් බැවින්, මුදල් අමාත්‍යාංශයේ ජාල අඩවියට මෙම වාර්තා ඇතුළත් කිරීම ද ප්‍රමාණවත් වන්නේ නැත. සිංහල දෙමළ සහ ඉංග්‍රීසි යන භාෂා තුනෙන්ම මෙම වාර්තාවන් මුද්‍රණය විය යුතු අතර, මහජනතාව වෙතත්, රටපුරා ඇති පුස්තකාල, පාසල් හා විශ්වවිද්‍යාල වෙතත් ඒවා බෙදාහැරිය යුතු වන්නේය. අයවැය සඳහා රටවැසි මඟපෙන්වීම් පත්‍රිකාවක් ද භාෂා තුනෙන් ම පිළියෙළ විය යුතුය.

දුලබ රාජ්‍ය සම්පත් ඵලදායීව සහ කාර්යක්ෂමව යොදාගත හැකිවන සේ කාර්යසාධන අයවැය පවිපාටියක් කරා ශ්‍රී ලංකාව ගමන් කළ යුතුව තිබේ. ඉන් අදහස් කැරෙන්නේ, කාර්ය සාධනය පදනම් කොටගත් අයවැය සැකසීමක් ද, ක්‍රියාත්මක කිරීමක් ද, එසේ ම අගැයීමක් ද ඇතිකළ යුතු බවයි. දැනට ක්‍රියාත්මක වන උපදෙස් පදනම් කොටගත් සාම්ප්‍රදායික විගණන ක්‍රමය වෙනුවට කාර්යසාධනාත්මක විගණන ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක කිරීම ද තව දුරටත් අවශ්‍ය වන්නේය.

අයවැය වඩා පාරදෘෂ්‍ය කිරීමෙන් පමණක් යහපත් රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තීන් නිර්මාණය වන්නේ නැත. ප්‍රතිපත්ති සම්පාදන ක්‍රියාවලිය ද පාරදෘෂ්‍ය නොවුවහොත් සාවද්‍ය ප්‍රතිපත්ති තවදුරටත් එසේ ම පැවතීමේ ඉඩකඩ බොහෝය. රජය සාවද්‍ය ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය කරන්නේවුව ද මහජනතාවට ඒ බව දැනගත හැකිවන සේ විවෘත වන්නේ නම් වඩා වැදගත්ය.

